

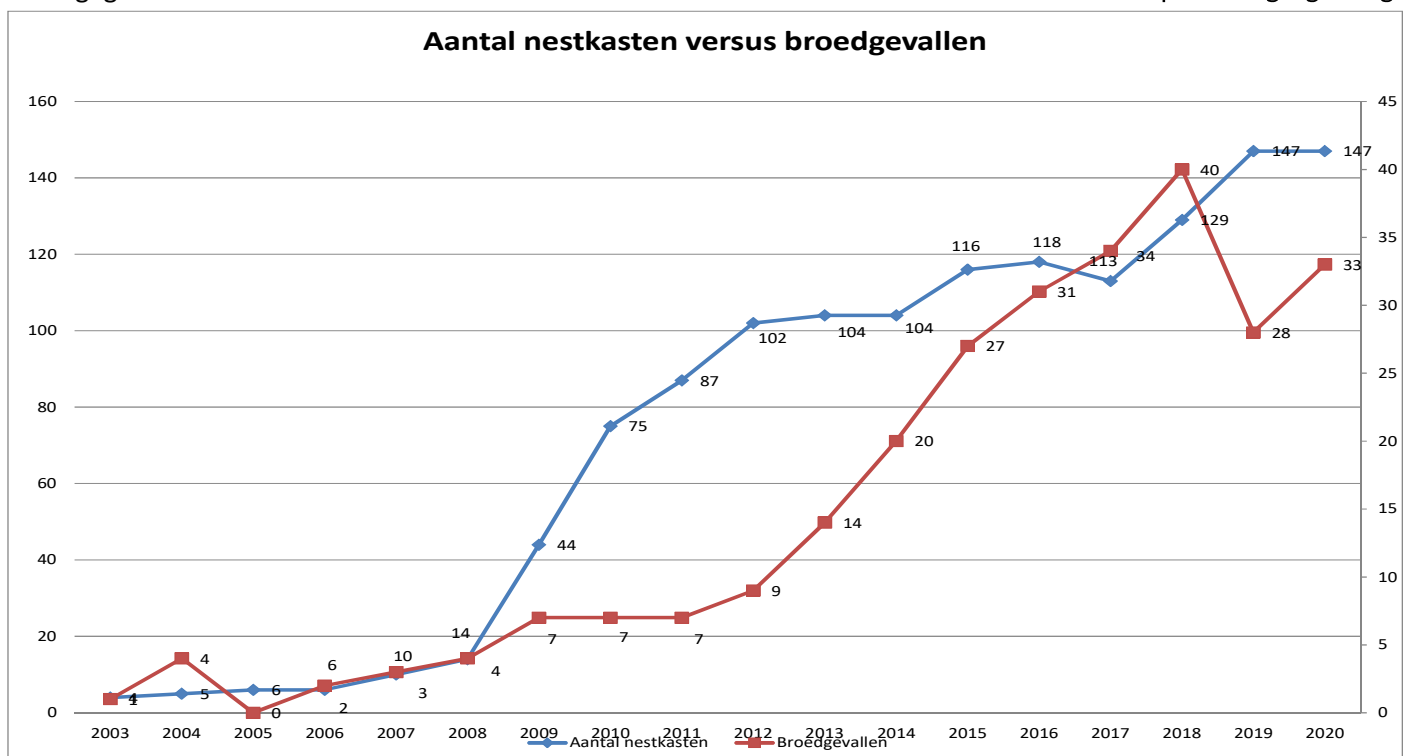

Steenuilen 2020

Net zoals voor de Kerkuilen en de Torenavalken het geval was vorig jaar, was het voor de medewerkers van de natuurwerkgroep bang afwachten of ze in het voorjaar van 2020 het veld zouden in kunnen om de nestkastcontrole van de Steenuilen uit te voeren. Gelukkig kregen ze ook hier groen licht en slaagden vrijwilligers erin om op alle nestkastlocaties langs te gaan. En dat waren er in 2020 heel wat. Liefst 147 nestkasten waren in het voorjaar klaar om hun bewoners (opnieuw) te ontvangen. In 2019 stelden we een opvallende daling in het aantal broedgevallen vast. Waar er in 2018 nog 40 bevestigde broedgevallen van Steenuilen in nestkasten werden aangetroffen, waren dat er een jaar later maar 28 meer. Gelukkig waren de nesten in 2019 iets groter, waardoor er toch nog 61 jongen succesvol konden uitvliegen. In onderstaand rapport wordt een overzicht van de belangrijkste cijfers uit 2020 gegeven.

Aantal broedgevallen herstelt zich gedeeltelijk

Tijdens de controles van 2020 konden medewerkers van NWG De Kerkuil in 33 nestkasten een broedgeval vaststellen. Dat zijn er toch alweer 5 meer dan vorig jaar, maar de piek van 40 (in 2018) werd vorig jaar niet gehaald. De stijging in het aantal broedgevallen met ruim 17% betekent toch een gedeeltelijk herstel na de sterke terugval van 2019. In 22 gecontroleerde nestkasten waren de pulli nog aanwezig en die werden dan ook door erkende medewerkers van het KBIN van een wetenschappelijke ring voorzien. Wie een Steenuil met een metalen ring om een pootje vindt, levend of dood, mag dat zeker altijd melden aan een medewerker van NWG De Kerkuil. In slechts 3 nestkasten is het broedgeval niet geslaagd, wat toch een positief beeld geeft over de geplaatste nestkasten als broedlocatie voor de Steenuil. Het percentage geslaag-

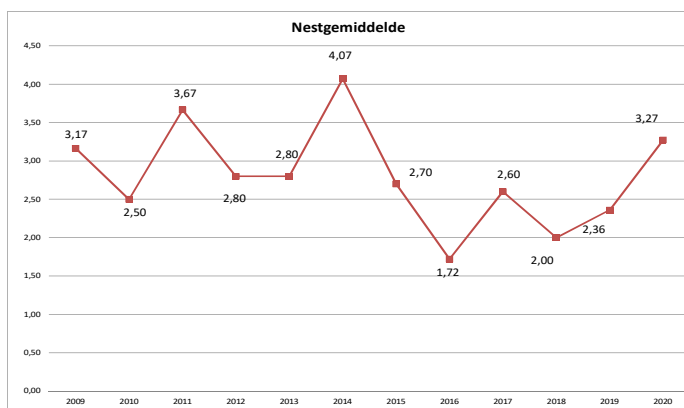

de broedgevallen blijft dus hoog en stijgt zelfs verder tot 91%.

Het zwaartepunt van de populatie Steenuilen blijft zich op het grondgebied van Groot-Veurne bevinden. In Bulskamp en Beauvoorde werden samen 7 broedgevallen aangetroffen, in Houtem 5 en in de regio Steenkerke, Avekapelle en Zoutenaai nog eens 4. De Moeren was dan weer goed voor 3 broedgevallen. In de kustgemeenten Koksijde en Nieuwpoort telden we telkens 4 broedgevallen. In Lo-Reninge, Diksmuide en Koekelare blijft het voorlopig wachten op een eerste succesvol broedgeval in een nestkast. Dat betekent vanzelfsprekend niet dat zich in die regio's geen Steenuilen bevinden, wat de inventarisatie de voorbije jaren ook duidelijk maakte, maar dat de dieren blijkbaar voorlopig nog voldoende natuurlijke nestplaatsen vinden.

Sterke stijging nestgemiddelde

Naast de toename van het aantal nesten, werden ook meer pulli per nest aangetroffen. In de 22 nestkasten waar de jongen op het moment van de controle aanwezig waren, telden medewerkers in het totaal maar liefst 72 jonge Steenuiltjes. Dat zijn er 11 meer dan vorig jaar en bijna evenveel als in het voorlopige topjaar 2018, toen er 74 pulli geteld werden. Het nestgemiddelde komt daarmee op 3,27 pulli/nest, wat opvallend hoger is dan het gemiddelde van 2,76 voor de periode 2009-2019. Het gaat hier echter enkel over de met zekerheid bevestigde pulli. In 11 andere nestkasten werden aanwijzingen van succesvolle broedgevallen aangetroffen, maar hadden de jonge vogels het nest al verlaten. Een combinatie van vroege broedsels en soms wat uitgestelde controles (omwille van de onzekere situatie rond Covid-19) zijn hiervoor meer dan waarschijnlijk de verklaring. Wanneer we het gemeten nestgemiddelde toepassen op alle broedgevallen in nestkasten in het werkingsgebied is het mogelijk dat er meer dan 100 (108, om exact te zijn) jonge Steenuilen het nest succesvol hebben verlaten in 2020. Vanzelfsprekend gaat het hier om een voorzichtige aanname.

Nieuwe nestkasten vragen gewenning

Natuurwerkgroep De Kerkuil probeert het verdwijnen van natuurlijke nestplaatsen waar mogelijk te compenseren

door nestbakken als 'kunstnesten' te voorzien op locaties die daarvoor geschikt zijn. Tijdens het jaar kijken medewerkers in het veld uit naar weilanden, begraasde velden of perceeltjes met kreupelhout en 'slordige' hoekjes die als jachtgebied van een Steenuil waardevolle territoria kunnen zijn. Als in de buurt (liefst oude) knot- of fruitbomen staan, geven Steenuilen over het algemeen de voorkeur aan deze natuurlijke nestplaatsen. Soms kunnen ook schuren van kleine landbouwbedrijven een mogelijke nestplaats bieden.

Wanneer potentiële nestplaatsen ontbreken, wordt nagegaan of een nestkast een mogelijk alternatief kan betekenen. In jongere knotwilgen, waarin nog geen natuurlijke holtes zijn gevormd, kan vaak relatief eenvoudig een weersbestendige nestkast worden bevestigd. Ervaring leert echter dat nieuwe kasten allesbehalve een garantie zijn op onmiddellijk broedsucces. Vaak duurt het verschillende jaren voor een koppeltje Steenuil een nestkast inneemt als broedplaats. Sinds 2017 heeft NWG De Kerkuil een goede 30 extra nestkasten geplaatst. In 2020 waren daarvan 23% bezet, een getal dat in de lijn ligt van 2019 (22%). In 2017 bedroeg de bezettingsgraad nog 36%, maar het totale aantal kasten lag toen ook een stuk lager. In absolute cijfers was het aantal broedgevallen in 2017 zo goed als gelijk aan dat van 2020: 34 tegenover 33. We hopen echter, en dat bleek ook al in het verleden, dat Steenuilen uiteindelijk toch de weg vinden naar de nieuw aangeboden kasten.

Inventarisatie territoria

Op het einde van de winter, wanneer de dagtemperaturen weer wat toenemen, en de avonden windstil en droog zijn, gaan veldmedewerkers op zoek naar bezette territoria van Steenuilen. Luid schreeuwend maken zowel de vogels hun aanwezigheid kenbaar. Al hebben Steenuilen een heel scala aan roepjes, toch valt vooral de territorium- of baltsroep van het mannetje in deze periode op. In het kader van de meerjarennota tracht NWG De Kerkuil de verspreiding van deze soort in kaart te brengen. Vorig jaar leverde de zoekactie in Pervijze 5 territoria op. In Oudekapelle werden op 2 plekken Steenuilen gehoord. In Lampernisse en Oostkerke werd op 3 locaties door Steenuilen gereageerd op het afgespeelde geluid. Op het grondgebied Houthulst werden maar liefst 14 roepende exemplaren geteld. De inventarisatie in Kortemark moest

ook nog worden afgewerkt, en daar stelden medewerkers 8 (mogelijk 9) reacties vast. Slecht weer en coronamaatregelen gooiden hier echter roet in het eten, en een klein stuk van het Kortemarkse grondgebied kon niet worden geïnventariseerd. In 2021 werd dit hiaat gevuld, maar die cijfers verschijnen in het volgende rapport.

In het vorige jaarrapport van de Steenuil werden (per ongeluk) de toen al beschikbare cijfers van de monitoring van 2020 meegedeeld (zie hierboven). De cijfers van 2019 werden dus nog niet gepubliceerd, maar dat maken we in dit rapport goed. In Koekelare werden 12 locaties gevonden waar een Steenuil reageerde op afgespeeld geluid. In Leke reageerden er op 7 locaties Steenuilen, in Keiem op 13 locaties en in Beerst (met ook een stukje Vladslo erbij) werden er op 9 locaties Steenuilen gehoord.

Steenuilvriendelijk erf?

Heb je zelf een landbouwbedrijf(je) of woon je in landelijk

gebied en wil je de omgeving graag steenuilvriendelijk inrichten? Hieronder vind je nog wat tips om deze natuurlijke bondgenoot in het onder controle houden van muizen- en zelfs rattenpopulaties aan te trekken.

- Beveilig drinkwaterbakken voor vee. Dorstige Steenuilen durven er wel eens in verdrinken. Dat kan met een ladderstelsel of een drijvende 'uilenredder'.
- Verzorg en beheer (oude) knotbomen en houtkanten. Ze zijn een perfecte habitat voor Steenuilen.
- Voer takken en houtig snoeiafval niet onmiddellijk naar het recyclagepark, maar bouw een takkenril.
- Laat gerust wat plekjes verwilderen, en zorg voor een weidepaaltje ... een uitstekende uitkijkplaats voor de kleine jagers.
- Vermijd het gebruik van gifstoffen zoveel als mogelijk (of zelfs helemaal). Het gif dat de Steenuil via zijn prooien binnenkrijgt, stapelt zich in zijn lichaam op en kan dodelijk zijn.

Filip Declerck

Subsidies zwaluwen

Tot onze spijt vernamen we eind december vorig jaar dat op de Diksmuidse gemeenteraad, ondanks de tegenargumenten van Natuurwerkgroep De Kerkuil en verschillende andere sympathisanten, werd beslist om de bestaande subsidies voor Huiszwaluwen te schrappen. Een besparingsoperatie, volgens de stad, die andere natuur- en ecologische projecten wenst te steunen. De administratieve taken werden nochtans altijd voor een groot deel door medewerkers en de projectcoördinator van De Kerkuil voor hun rekening genomen.

Bewoners van woningen waar deze elegante insectenvangers hun nestje bouwen, verliezen hierdoor dus hun financiële tegemoetkoming. Vanzelfsprekend vinden we dit jammer voor die vele gezinnen die soms al jaren als de perfecte gastvrouwen en -heren de Huiszwaluwen na hun lange tocht uit Afrika onderdak geven.

Toch durven we toch stiekem (of zelfs luidop) te hopen dat die gastvrijheid niet ingegeven wordt door financieel gewin, maar door oprechte sympathie en bewondering voor die acrobaten van de lucht. Natuurwerkgroep De Kerkuil kijkt er dan ook reikhalzend naar uit om – net zoals de Huiszwaluwen – straks verwelkomd te worden bij de telling van de nesten. Wie vragen heeft over Huiszwaluwen, (kunst)nesten of de aanwezigheid van zwaluwen wil melden, mag zeker contact opnemen (via de website of redactie@natuurwerkgroepdekerkuil). En uiteraard zullen we in de toekomst blijven pleiten voor een mogelijke herinvoering van de subsidiemaatregel.

De Panne daarentegen brengt goed nieuws. Zij volgen het voorstel van onze natuurwerkgroep om een subsidie aan te bieden. Wie een zwaluwnest heeft, kan voortaan een premie krijgen van het lokaal bestuur om dit ongemak te verzachten en bijgevolg het nest te behouden. Dit voor zowel Boerenzwaluw als Huiszwaluw. Koksijde biedt deze subsidie sinds vorig jaar aan.

De premie varieert tussen € 10 en € 50, afhankelijk van het aantal nesten. Wie een aanvraag wilt indienen vult het aanvraagformulier in die terug te vinden is op de website van De Panne. Stuur dit formulier op naar de dienst Milieu. De voorwaarden om aanspraak te maken op de premie werden opgesomd in het reglement.

Aanvraagformulier:

www.depanne.be/product/3205/zwaluwen---premie

